

שיחות חיזוק על התורה והמועדים

אמרי ישראל

המשך לשיעורים שנמסרו בציון 'שמעון הצדיק'

נושא השיחה:

פרה אדומה

ועסק התורה

פרשת חוקת (שנה ז')

השיחה נמסרה מפני

הרה"ח ר' ישראל מאיר ברנר שליט"א

בליל ב' תמוז התשפ"ו

- מהדורת פיוטא ואינו מוגה -

בס"ד מתקיים שיעור מפי הרב שליט"א

בספה"ק 'סיפורי מעשיות' – מעשה מ'בן המלך והשפחה'

מידי שבוע ביום שני (בבית הכנסת 'מדרש יקותיאל' – ירושלים)

לפרטים ניתן ליצור קשר בפלא' 0583202009

כמו כן מתקיים שיעור ב'פרקי אבות'

מידי שבוע בימי רביעי

השיעור מתקיים בביתר עילית בבית המדרש 'אוהל פנחס'

רחוב המניד ממעזריטש 33 בשעה 20:00

(כדאי ליצור קשר לפני זה בפלא' 0548463761)

לתרומות והקדשות להצלחה ולרפואה, או להבריל לע"נ

לצורך הוצאת חוברות אלו בפרשיות הבאות בעזרת ה' יתברך

(וכן לעדכונים על שיעורי הרב שליט"א)

ניתן להתקשר לפלאפון: 0583202009 תזכו למצוות!

ניתן לשמוע את כל השיעורים בקו השיעורים הישיר לשיעורי הרב

ב'קול הלשון' בטלפון מספר 0732951319

פרשת חקת^א

נושא השיחה:

פרה אדומה ועסק התורה

עניינים שנתבארו בשיחה:

לסבול עול תורה (נשמת מרים) * באר מרים - תורה שבעל פה * היגיעה שבתורה שבעל פה (דברי המדרש תנחומא) * מטהרת טמאים ומטמאת טהורים - שלמות הצדיק * סוד הכאת הצור על ידי משה * ירידה אצל צדיקים - שהיא תכלית העלייה * דרך מנהיגי ישראל - לדבר טוב על ישראל * 'הסתכל בשלושה דברים' - להתחזק מ'בנים אתם לה' אלוקיכם' * חוקה (אמונה) מפרה אדומה - לכל מצות התורה * פרה אדומה - חיזוק הנקודות הטובות * קדושת רבינו הקדוש - שלא היה מטמא במותו * רבי יהודה הנשיא - מנשמת 'עקב אבינו לא מת' * סוד פרה אדומה ניתן למשה * מעלת חודש תמוז לעסק התורה * דיבורים לרגל הילולת הרה"ק רבי נחמן מהורדנקה ז"ע * עבודת היחיד ועבודת

הרבים

לסבול עול תורה (נשמת מרים)

בליקו"מ (תורה כ) רבינו אומר: "דע שיש נשמה בעולם, שעל ידה נתגלה באורי ופרושי התורה, והיא מסבלת ביסורין: 'פת במלח תאכל, ובמים במשורה תשתה, כי כך דרכה של תורה' (אבות פרק ו). וכל מפרשי התורה הן מקבלין מזאת הנשמה. וזאת הנשמה כל דבריה כגחלי אש, כי אי אפשר לקבל ולשאוב מימי התורה, אלא מי שדבריו כגחלי אש, בבחינת (ירמיה כ"ג): "הלוא כה דברי כאש". וכשהנשמה הזאת נופלת מבחינת "הלוא כה דברי כאש", ואין דבריה כגחלי אש, ודבריה נצמננין, אזי נסתלקת; וכשנסתלקת, אזי נסתלק ביאורי התורה הנמשכת על ידה,

ואזי כל מפרשי התורה אין יכולין להשיג שום ביאור התורה, ואז נתעורר מריבה על הצדיקים. כי עיקר המחלקת שבעולם נעשה על ידי הסתלקות באורי התורה, כי הביאור הוא תרוץ על קשיות ומריבות.

וזה בחינת (במדבר כ): "מדבר צן", שהוא בחינת דבור מצנן, ששם מתה מרים - בחינת הנשמה הסובלת מרירות השעבוד על התורה. ואז נסתלק הבאר, היינו בחינת באורי התורה, ואז: "וירב העם עם משה", היינו בחינות המריבה שנתעורר כנ"ל. ואלו מפרשי התורה נקראים בשביל זה 'מורים', מחמת שמקבלים על ידי הנשמה הנ"ל המכנה בשם 'מרים'. גם הם מורים את מוריהם (כמוכא בפרש"י שם) כמאמר

^א השיחה נאמרה בתאריך ליל ב' תמוז התשפ"ו.

ואח"כ (באותיות ג-ד) רבינו מביא שיש חלוק בין ביאור שאדם מבאר בינו לבין עצמו לבין ביאור שאדם מבאר לרבים, וכן יש חילוק בין כשאדם לומד מתוך ספר לבין שהוא שומע מפי החכם, ויוצא שכל אדם שנמצא אצל החכם בשעה שהוא אומר את התורה, נשפע עליו הלב העליון על ידי כח התפילה.

ראינו שרבינו אומר שהנשמה הזאת מסובלת ביסורין, ורבינו אומר שזה מרים הנביאה. ובפרשה שלנו רואים שכשמרים הסתלקה אזי גם הבאר הסתלקה. ועל הענין של 'מסובלת ביסורין' מובא בתנא דבי אליהו (פכ"ו, ובדפ"א פכ"ז): "מכאן אמרו הת"ח שבדור הוא סובל עונות הדור שבתוכו בינו לבין עצמו, ואין כל בריה יכולה להכיר בהן אלא הקב"ה לבדו, ועליו הכתוב אומר (ישעיה כג) ועונותם הוא יסבול".

יש לנו כללים מר"א ב"ר נחמן, שאם רבינו מציין למשהו זה מסתדר עם חז"ל, וכאן רבינו אומר שמרים היא נשמה שסובלת ומקבלת את כל היסורין, ולכאורה איפה מוצאים שמרים סבלה יסורין? וציינתי לעצמי שבגמרא בסוטה (יב.) מובא "ולמה נקרא שמה עזובה? רש"י אומר שם שעזבו הכל מלישא אותה. וגם כלב לקח אותה לשם שמים, אף שהיתה חולה. וזה מסמל שהיא אחות של משה ואהרן, שהתפללו עליה.

ויש ג"כ מדרש רבה בשיר השירים (פרשה ב) שמובא שם: "כך עיקר שעבודן של ישראל במצרים שמונים ושש שנים היו משעה שנולדה מרים". ומובא שם (בסוגריים):

(תענית ז): 'ומתלמידי יותר מכלם'. וזה שאמר להם משה: "שמעו נא המרים".

ואח"כ (באות ב) רבינו אומר: "ומי שרוצה להמשיך באורי התורה, צריך מתחלה להמשיך לעצמו דבורים חמים כגחלי אש כנ"ל. והדבור נמשך מלב העליון, כחינת (תהלים ע"ג) "צור לבבי". וצריך לשפך שיחו בתפלה לפני השם יתברך, ועל ידי תפלתו נכמרו רחמי השם יתברך עליו, ונפתח לב העליון, כי עיקר הרחמים הוא בלב, ונשפע מלב העליון דבורים, ועל ידי הדבור ממשיך באורי התורה גם כן משם. ולב הנ"ל הוא כחינת סלע, שמשם הדיבור, כבחינת (מגלה י"ח): 'מלי בסלע'. וסלע הוא כחינת צור, כבחינת (תהלים ק"ה): "פתח צור ויזוכו מים", והוא כחינת לב, כחינת "צור לבבי", והלב נכמר ברחמים ומשפיע דבורים חמים, כבחינת (שם ל"ט): "חם לבי בקרבי בהגיגי תבער אש - דברתי בלשוני", וכלב הזה כתובים כל באורי התורה, כבחינת (משלי ג): "כתבם על לוח לבך". ומי שרוצה ליקח איזה ביאור, צריך לו לקח מהלב הנ"ל בתפלה, בבקשה כנ"ל. ובשביל זה צריך כל אחד מפרשי התורה, קודם שמתחיל לבאר איזה ביאור, צריך לו מתחילה לשפוך תפלתו לפני השם יתברך, כדי לעורר לב העליון להשפיע עליו דבורים כגחלי אש, ואחר כך יתחיל לבאר, כי אחר כך נפתח הצור ויזוכו מימיו, היינו ביאורי התורה".

ילוד אשה שמכנים ואינו מוציא עב"ל בשם הגמרא (יומא עה ב)."

ואח"כ הוא שואל: "וצריך ביאור, הלא כל ארבעים שנה אכלו את המן ולא נתפח במעיהם מה יום מיומים לעת עתה שנפלו ברשת טעות כזה שמבואר סותרו עין בעין. כי כל מתי מדבר לא מתו חס ושלום מחמת אכילת המן רק מפני גזירת המלך ונראה לעין בבירור והחיים ידעו שימותו וחופרים את קברם בעצמם כדאיתא במדרש (איכה רבה פתיחתא לג) עיין שם".

והוא עונה על זה: "לכן נראה לבאר על פי דברי רבינו הקדוש האר"י ז"ל שביאר לנו סוד המן שהיה בזכות משה, הוא סוד תורה שנכתב הנקרא 'זעיר אנפין'. ו'באר' היא סוד תורה שבעל פה בזכות מרים עיין שם. פירוש כי 'באר' מלשון ביאור הדבר והבנתו, וזה הענין הוא תורה שבעל פה. וכשמתה מרים נסתלק הבאר וחזרו כולם בזכות משה כדאיתא במדרש (שיר השירים רבה ד, יד), וזהו שנרמז בפרשת דברים (א, ב) הואיל משה באר את התורה, כלומר שביאר התורה והוא סוד הבאר שחזר על ידו.

ונחזור לענין, כי המן הוא סוד תורה שנכתב. והואיל ומשה רבינו לא נכנס לארץ גם המן אכלו רק עד בואם אל קצה ארץ כנען, ואפשר מחמת שעדיין לא נתקדשה הארץ לא יכלו לאכול בה לחם מן השמים, רק כתוב (יהושע ה, יא) ויאכלו

"פירושה, שלכך נקרא שמה מרים על שום שנאמר (שמות א') וימררו את חייהם כי מרים לשון מירור הוא".

על הענין שרבינו מביא כאן שיש חילוק בין הלומד מתוך ספר לשומע מפי החכם, בליקו"ה הל' שבת (ה"ו, אות ח"י) ר' נתן כותב: "פי אף-על-פי ש'למוד ספרי מוסר יקר מאד מאד, אבל אף-על-פי-כן אין מבוארין שם פלפול עצות טובות לעבודתו יתברך, רק הם מוכיחים אותו ומעוררים אותו שישוב להשם יתברך, אבל על-פי רב לא ימצא שום עצה איך להתקרב, אבל פשמתקרב לצדיקי אמת ולתלמידיהם וכו', הם מלאים עצות יקרות בבחינת (אבות ו, א): 'ונהנין ממונו עצה' וכו', פי רב העצות בהכרח לקבלם מפה אל פה פמוכן לבל"!!!

באר מרים – תורה שבעל פה

ב'עבודת ישראל' למגיד מקאז'ניץ (פ' חקת) מאריך על הפסוקים 'או ישיר משה את השירה הזאת עלי באר וכו'...! וז"ל: "והמדרש (במדבר רבה יט, כו) דרשו על זה שלא נזכר שם משה רבינו וגם שם ה' בשירה זאת, ועיין שם בזוה"ק (ח"ג קפג ב). ואנחנו נבאר לפי דעתינו, דהנה כתיב למעלה (בא, ה) וידבר העם וגו' ונפשנו קצה בלחם הקלוקל, ופירש רש"י לפי שהמן נבלע באיברים קראוהו קלוקל אמרו עתיד המן הזה שיתפח במעינו כלום יש

השנה על ידי השופר, ובפסח על ידי המצות, ובסוכות על ידי הסוכה וכיוצא בהם. והיינו שהקב"ה קובע עונתן של ישראל בעת שועם אליו תמיד לפי העת והזמן שהם זועקים אליו באיזה אופן ובאיזה מצוה, וכשמתעורר הימוד בצדיק יסוד עולם הוא בסוד אב"ר אש לעומתו במלכות ההתעוררות נקראים אותיות אבר בצירוף באר, כי אצל המשפיע האותיות בצירופם כסדר א' ב', ואצל המקבל שמתעוררת לעומתו לקבל ההשפעה הוא בצירוף ב' א' ר". ויש שם עוד אריכות.

ויש עוד ספרים שמדברים על זה [וכן ר' צדוק הכהן] שמשנה רבינו זה בחינת תורה שבכתב, ותורה שבעל פה זה החידושי תורה ועמלה של תורה. וחשבתי לקשר את זה למדרש תנחומא בפרשת נח שמובא שם באריכות על הענין של תורה שבעל פה שזה הנשמה שמקבלת יסורין [וכמו שזכרנו בהמשך].

ומובא ג"כ בספרים שה' באר מים' זה התורה, כי 'אין מים אלא תורה', וזה מה שכתוב 'הוי כל צמא לכו למים', וזה מה שכתוב 'ולא היה מים לעדה לשותות', הכוונה שהיה דור חדש ולא יכלו לקבל ממשנה רבינו כמו הדור הראשון. וזה מה שכתוב 'ודברת אל הסלע לעיניהם', כתוב בספר הזכות לחידושי הרי"ם שכמו בקבלת התורה כתוב 'וכל העם רואים את הקולות', ואמרו חז"ל על נעשה ונשמע 'רואים את הנשמע', וכמו בקבלת התורה כתוב 'אני אמרתי אלוקים אתם', אבל בני

מעבור הארץ ממחרת הפסח, עיין שם ביהושע. וגם משה רבינו לגודל קדושתו לא היה יכול להכנס לארץ ישראל שאז היתה ארץ כנען ולא נתקדשה עדיין, רק כשהיו ישראל במדבר, שרומז לשון מדבר ושממה על עולמות הגבוהים ונעלמים מעיני כל חי, והיו באפיסה לפני הבורא ברוך הוא אז היה להם רועה נאמן משה רבינו ע"ה וגם המן בזכותו".

והוא מאריך שם בכל זה, ואח"כ הוא מביא: "והנה הבאר היא סוד תורה שבעל פה בזכות מרים והיא מסיטרא דנוקבא, לכן כתיב אז ישיר ישראל, בסוד כנסת ישראל, הרימו קרנם בתורה שבעל פה, ולא נזכר שם ה' וגם שם משה שהם סוד דבורא והבן. והנה השירה הזאת היא סוד התעוררות המלכות להתיחד עם דודה, לכן בכל פעם ששתו מים מן הבאר אמרו ישראל את השירה הזאת כדאיתא במדרש (תוספתא סוכה פ"ג ה"ג), דהיינו שעל ידי כח השירה נתעוררת המלכות היא הבאר להתיחד וממילא באה השפע. וזה שאמר במדרש (ילקוט רמז תשסג) ודברתם אל הסלע, אמר הקדוש ברוך הוא למשה שנה עליו פרק אחד וכו' עיין שם, דהיינו כי המלכות מתיחדת עם צדיק יסוד עולם בפרק אחד התחתון כמו שכתב האר"י ז"ל:

והנה היחוד נעשה תמיד לפי התעוררות דלתתא וכמו שאומרים ועונה לעמו ישראל בעת שועם אליו, כלומר כי בחול נעשה היחוד על ידי מצות תפילין, ובראש

ישראל לא נמשכו כ"כ אחרי משה, וזה כל ה'קצף' שהיה במי מריבה.

היגיעה שבתורה שבעל פה (דברי המדרש תנחומא)

ואפשר לקשר את זה לדבר המדרש תנחומא (פ' נח, סי' ג): "ותורה שנכתב מעט ועל שבע"פ נאמר ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים (איוב י"א) וכתוב ולא תמצא בארץ החיים (איוב, כ"ח), ומאי לא תמצא בארץ החיים, וכי בארץ המתים תמצא? אלא שלא תמצא תורה שבע"פ אצל מי שיבקש עונג העולם תאוה וכבוד וגדולה בעולם הזה אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל (במדבר י"ט). וכך דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל, לפי שלא כרת הקדוש ברוך הוא ברית עם ישראל אלא על התורה שבע"פ שנאמר כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית (שמות ל"ד) ואמרו חז"ל לא כתב הקדוש ברוך הוא בתורה למען הדברים האלה ולא בעבור הדברים האלה ולא בגלל הדברים אלא ע"פ הדברים וזו היא תורה שבע"פ שהיא קשה ללמוד ויש בה צער גדול שהוא משולה לחשך שנאמר העם ההולכים בחשך ראו אור גדול (ישעיה ט) אלו בעלי התלמוד שראו אור גדול שהקב"ה מאיר עיניהם באיסור והתר בטמא ובטהור, ולעתיד לבא ואוהביו כצאת השמש בגבורתו (שופטים ה)".

ואח"כ אומר המדרש: "ולא קבלו ישראל את התורה עד שכפה עליהם הקדוש ברוך הוא את החר כגינית שנאמר ויתיצבו בתחתית החר (שמות י"ט), ואמר רב דימי בר חמא אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל אם מקבלים אתם את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, ואם תאמר על התורה שנכתב כפה עליהם את החר והלא משעה שאמר להן מקבלין אתם את התורה, ענו כלם ואמרו נעשה ונשמע מפני שאין בה יגיעה וצער והיא מעט, אלא אמר להן על התורה שבע"פ שיש בה דקדוקי מצות קלות וחמורות והיא עזה כמות וקשה כשאל קנאתה, לפי שאין לומד אותה אלא מי שאוהב הקדוש ברוך הוא בכל לבו ובכל נפשו ובכל מאודו שנא' ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך (דברים ו'). ומנין אתה למד שאין אהבה זו אלא לשון תלמוד, ראה מה כתיב אחריו והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך, ואי זה זה תלמוד שהוא על הלב הוי אומר ושננתם לבניך זו תלמוד שצריך שנון.

ללמדך שפרשה ראשונה שבק"ש אין בה פירוש מתן שכרה בעוה"ז כמ"ש בפרשה שנייה והיה אם שמוע תשמעו וגו' ונתתי מטר ארצכם, זה מתן שכר עוסקי מצות (ס"א תורה שנכתב) שאין עוסקין בתלמוד.

וכפ' שנייה כתיב בה בכל לבבכם ובכל נפשכם ולא כתב בכל מאדכם ללמדך

הגבוהות וגם הנמוכות, וכמו שרבינו מביא בליקו"מ (תנינא סח) שהצדיק צריך להיות למעלה ולמטה.

וזהו ל: "עיקר שלמות הצדיק - שיוכל להיות למעלה ולמטה, שיהיה יכול להראות למי שהוא למעלה ונדמה בדעתו שהוא במדרגה עליונה, יהיה מראה לו שהוא החיפך. וכן לחיפך, למי שהוא למטה מאד במדרגה התחתונה, בתוך הארץ ממש, יהיה מראה לו שאדרבא, הוא סמוך להשם יתברך. וזה השלמות מוכרח שיהיה להצדיק, ובלא זה אינו צדיק כלל, כי צריך להראות למי שהוא למטה מאד בדיוטא התחתונה לגמרי, שעדין הוא סמוך לה' ממש, כביכול, ולעוררו ולגלות לו: ה' עמך, ואל תירא ואל תפחד ואל תחת, כי הוא יתברך עמך ואצלך וקרוב לך ממש, כי "מלא כל הארץ כבודו" (ישעיה ו).

וזה מה שרואים בפרשת השבוע את הסוד של פרה אדומה, שיש מדרגה של 'מטהרת טמאים ומטמאת טהורים'. ר' נתן מאריך לדבר שכתוב אצל משה רבינו שאחרי פטירת מרים, 'ויפלו על פניהם', מסביר ר' נתן בליקו"ה (הל' נפילת אפים ה"ו אותיות ב', ג', ז'. ע"פ אוצר היראה תפילת שחרית אות לט): "לפני ה' הצדיקים מורידין ב'כונה אל מקומות הנמוכים והרחוקים מהקדושה מאד, בכדי להעלות משם תכונות נפוצות ונפשות קדושות ששפלו לשם, בבחינת ירידה תכלית העליה. ובענין עליית הנפשות ששפלו יש פמה

שכל מי שאוהב עושר ותענוג אינו יכול ללמוד תורה שבע"פ לפי שיש בה צער גדול ונדוד שינה ויש מבלה ומנבל עצמו עליה, לפיכך מתן שכרה לעה"ב שנאמר העם ההולכים בחשך ראו אור גדול, אור גדול אור שנברא ביום ראשון שגנזו הקדוש ברוך הוא לעמלי תורה שבע"פ ביום ובלילה שבזכותן העולם עומד שנאמר (ירמיה ל"ג) כה אמר ה' אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי אי זה הוא ברית שנוהג ביום ובלילה זו תלמוד וכן הוא אומר (ירמיהו ל"ג) כה אמר ה' אם תפרו את בריתי היום ואת בריתי הלילה גם בריתי תפר את דוד עבדי וגו', ואומר (תהלים א) כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהנה יומם ולילה. ואף הקדוש ברוך הוא כרת ברית עם ישראל שלא תשכח תורה שבע"פ מפיהם ומפי זרעם עד סוף כל הדורות שנא' (ישעיה נט) ואני זאת בריתי אותם אמר ה' רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיו לא ימוש וגו' ולא כתיב ממך אלא מפיו ומפי זרעך ומפי זרע זרעך".

מטהרת טמאים ומטמאת טהורים - שלמות הצדיק

עכשיו אנחנו בחודש תמוז, על חודש תמוז, רבינו מביא (ליקו"מ ריז) שמצד אחד זה ר"ת ז'כרו ת'ורת מ'שה, ומצד שני רבינו אומר שזה ר"ת ז'מן מ'תן ת'ורתנו, זה שני הנקודות ביחד, גם זמן מתן תורה וגם הבחינה הזאת שהתורה צריכה להיות גם במדרגות

משתדל להתבודד ולדבר בינו לבין קונו לעזרר לבו להשם יתברך, זה בחינת מחלקת, בחינת "חלק לבם", פי לבו חלק מפיו, מבחינת הנקדה הקדושה, שהוא בחינת "פי ידבר חכמות". וכן פשטם ושלום אין שלום בישראל, ואפלו פשטין מחלקת, רק שאין האהבה שביניהם בשלמות, אז אינם יכולים לדבר זה עם זה פראוי ולהאיר זה בזה אור הנקדה הקדושה. מכל-שכן פשחולקין חס ושלום על הצדיק האמת, שהוא עקר נקדה הכללית של ישראל, וכשחולקין עליו, אז אין יכולין לקבל אור הנקדה שלו. ולפעמים מתגבר פגם המחלקת כל-כך, עד שמבלבל חס ושלום גם דעת הצדיק, ויוכל לגרם חס ושלום הסתלקות הצדיק על-ידי זה. וזה גרם מה שנכשל משה בהפאת הצור על-ידי המחלקת, כמאמר רבותינו ז"ל, ועל-ידי-זה לא הכניס את ישראל לארץ, שמוזה נמשך כל הקלקולים והגזירות, וכן הוא בכל דור ודור. השם יתברך ירחם ויתקן הכל לטובה" (הל' נשי"כ ה"ה אות טז. ע"פ אוצר היראה מחלוקת ונצחון אות ה).

ובליקו"ה הל' תלמוד תורה (הג, אות ג), ר' נתן מאריך בכל הענין של הכאת הצור על ידי משה, וז"ל: "וזהו שאמרו רבותינו ז"ל (תקוני זתר תקון כא, דף מג.): 'אלמלא לא הכה משה בצור לא הוי טרחי רבנן בשמעתיא' וכו', פמונא (סימן יב, אות ד). פי הצור הוא בחינת תורה שבעל

בחינות, פי יש נשמות המתים שנפלו לשם מפמה וכמה שנים שאין להם תקון, פי אם על-ידי צדיקים פאלו. אך העקר לברר ולהעלות נפשות החיים עדיין בעולם הזה, הינו שעל-ידי ירידת הצדיקים למקומות פאלו, הם מכניסים הרהורי תשובה גם להירודים והנפולים מאד על-ידי מעשיהם ותאויהם, ומחזקים ומעזרים אותם שאיך שהם ובמקום שהם, אף על פי כן עדין יחפשו ויבקשו את השם יתברך בבחינת איזה מקום פבודו, עד שגם הם יעלו בבחינת ירידה תכלית העליה.

ומבחינה זו הנה מה שמושה רבנו עליו השלום הוריד את עצמו מאד, ושבר את הלוחות והכל בשביל טובות ישראל, פי הנה חזק בדעתו שדיקא על-ידי זה, על-ידי הירידה הגדולה של שבירת הלוחות, על-ידי זה יעלה בתכלית העליה, עד אשר בכה זה יעלה כל ישראל ויהפך להם הירידה לעליה גדולה. וכן הנה באמת, שדיקא אחר חטא העגל, המשיך סוד שלש עשרה מדות של רחמים, שהם בחינת תליסר תקוני דיקנא הנמשכין מבחינת עתיק, וחרו וקבל לוחות שניות. וזה בחינת נפילת אפים, בחינת ירידה תכלית העליה של הצדיקים הנ"ל."

סוד הכאת הצור על ידי משה

ובאותה הלכה ר' נתן מביא לשון חזקה מאד על הפסוק 'ודברתם אל הסלע': "מי שאינו

בְּחִינַת שְׂמאלָהּ כְּשֶׁצְרִיכִין לְפָרְנָסָה – צְרִיכִין דִּיקָא לְתַמְתִּיק בְּחִינַת שְׂמאלָהּ, וְלֹא אֲכַלְלָא שְׂמאלָא בִּימִינָה, וְאִזּוּ דִּיקָא מִמְּשִׁיכִין פְּרָנָסָה. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַפָּאָת מִשָּׂה בַּעֲזֹר גַּמְשָׁכִין כָּל הַקְּשִׁוֹת וְהַחֲמֻרוֹת שֶׁבְּהִלְכָהּ, כִּי כָּלֵם גַּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הַשְּׂגִיאוֹת שֶׁל הַצְּדִיק שֶׁהוּא בְּחִינַת הַפָּאָת מִשָּׂה בַּעֲזֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמאלָהּ, שֶׁמִּכְרַח הַצְּדִיק הַאֲמֵת שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשָּׂה לְפָל לְשֵׁם בְּשָׁבִיל פְּרָנָסָה, כִּנ"ל".

ירידה אצל צדיקים – שהיא תכלית העלייה

ובהל' גזילה (ה"ה אות ד) כותב ג"כ: "כִּי הַצְּדִיק הַגָּדוֹל כְּשֶׁנֶּכְשֵׁל בְּאִיזָה שְׂגִיאוֹת דְּקָה – הִיא לְמוֹבְתָנֹו, כִּדִּי שֶׁיָּשׁוּבוּ עַל-יְדֵיָּהּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כְּדָרְכָם הַקְּדוּשָׁה, שֶׁעַל שְׂגִיאוֹת פְּחוּתָה מְחוּט הַשְּׂעָרָה עוֹשִׂים תִּשׁוּבָה גְּדוּלָה וְרַבָּה מְאֹד, וְעַל-יְדֵיָּהּ מוֹפְּיִים אוֹתָנֹו בְּתִשׁוּבָה, בְּבְחִינַת (תְּנִינָה יד.): 'אֵלוּ דְבָרֵי תוֹרָה שְׂאִין אָדָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם אֲלֵא אִם כֵּן נִכְשֵׁל בָּהֶם'. וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל לְעֵנִין דְּוֹד הַפְּלֵדָה, עָלְיוּ הַשְּׁלוֹם (עֲבוּדָה זָרָה ד:): 'לֹא הָיָה דְּוֹד רְאוּי לְאוֹתוֹ מַעֲשֵׂה אֲלֵא כִּדִּי לְהוֹרוֹת תִּשׁוּבָה' וְכוּ' [וְכַמוֹבָא בְּתוֹרָה 'חוֹתֶם בְּתוֹד חוֹתֶם' סִימָן כב], מְכַל שְׁכָן מִשָּׂה רַבָּנֹו, עָלְיוּ הַשְּׁלוֹם".

וכן בהל' תחומין (ה"ד, אות טז) מאריך ר' נתן: "וְזֶה בְּחִינַת (עֲבוּדָה זָרָה ד:): 'לֹא

פָּה, כְּמוֹבָא. וְהַפָּאָת מִשָּׂה בַּעֲזֹר זֶה בְּחִינַת שְׂמאלָהּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַפָּאָת, בְּחִינַת דִּינִים וְגִבּוֹרוֹת, כִּדְּוִעַ, וּמַחֲמַת שְׂמִשָּׂה רַבָּנֹו הָיָה מִכְרַח לְפָל לְבְּחִינַת שְׂמאלָהּ בְּשָׁבִיל פְּרָנָסָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת (בְּמִדְבָר ב, יא): לְהַשְׁקוֹת הָעֵדָה וּבְעִירָם – לְהַמְשִׁיךְ לָהֶם פְּרָנָסָה, וּמַחֲמַת שְׁדוּרוֹ עֲרַעְרוּ עָלָיו אִזּוּ עַל יָדָם כָּא לִיְדֵי טְעוֹת וְהִבָּה אֵת הַסְּלַע בְּמַטְהוּ פְּעַמִּים, דְּהִינֹו שֶׁהַתְּנַבֵּר בְּיֹתֵר בְּחִינַת שְׂמאלָהּ, כִּי הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ אָמַר לוֹ (שָׁם כ, ח): 'וְדַבַּרְתֶּם אֶל הַסְּלַע', כִּי לֹא הָיָה צְרִיךְ לְעוֹרֵר בְּחִינַת שְׂמאלָהּ חֵם וְשְׁלוֹם בְּעַבְדָּא מִמְּשָׁה, רַק לְדַבֵּר בְּנַחַת אֶל הַסְּלַע, שֶׁהוּא תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְאִף-עַל-כֵּן שֶׁצְרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ מִיָּם וְשִׁפְעַ שֶׁל פְּרָנָסָה – זֶה הָיָה גַּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי בְּחִינַת שְׂמאלָהּ דִּק מִן הַדָּק.

וּמַחֲמַת שְׂמִשָּׂה רַבָּנֹו הָיָה קְדוּשָׁה בְּתַכְלִית הַקְּדוּשָׁה, וְכָל פּוֹנְתוֹ הָיָה לְשֵׁם ה' לְבַד, עַל-כֵּן סָבַר, שְׂאִי אֶפְשָׁר לוֹ בְּשׁוֹם אֲפֵן לְפָל לְבְּחִינַת שְׂמאלָהּ בְּשָׁבִיל פְּרָנָסָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַפָּאָת מִמְּשָׁה, כִּמוֹ שֶׁהָיָה בְּפַעַם הָרֵאשׁוֹן שֶׁצְנִיחוּ הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ "וְהַפִּיֵת בַּעֲזֹר" וְכוּ' (שְׁמוֹת יז, ו). וּבְאֲמֵת לֹא כָּד הָיָה רְעוּזֵן הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ עַכְשָׁו, כִּי אֲדַרְבָּהּ, בְּפַעַם הָרֵאשׁוֹן, הִינֹו בְּתַחֲלַת הַתְּנַלּוֹת הַתּוֹרָה, הָיָה בְּאֲמֵת הַהֲכָרַח לְהַפּוֹת בַּעֲזֹר כִּדִּי לְעוֹרֵר בְּחִינַת הַפָּאָת שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂמאלָהּ כִּדִּי לְהַמְשִׁיךְ מִיָּם לְעֵדָה, דְּהִינֹו פְּרָנָסָה, אֲבָל אַחֲרֵי-כֵן שֶׁכָּבַר נְתַעוֹרֵר

'גיא צלמות', שיש צדיקים שמוכרחים ללכת דרך הגהנום, וכמו שרבי יוחנן בן זכאי אמר 'ואיני יודע באיזה דרך אני מהלך', כי הם צריכים להעלות נשמות משם ובוודאי בעולם הזה יותר טוב לעשות זאת ועל זה אמר 'גם כי אלך בגיא צלמות כי אתה עמדי', שלא יפגום, והוא יכול לחזור למקומו ביתר שאת ויותר עוז. וזה הרמז בפרה 'מטמא טהורים' שנופל קצת, 'ומטהר טמאים' שנעשה אח"כ יותר טהורים, וכשמסייע לחברו, 'והיתה זאת לחוק עולם' לכל הדורות, עד הדורות הנמוכים שהצדיקים מורדים את עצמם בשביל ההמון עם כדי שיוכלו על ידי זה לרומם את ההמון עם להשי"ת.

ראיתי באיזה ספר שמביא בשם רבי מנחם מנדל מוויז'ניץ בעל 'צמח צדיק', על הפסוק 'אשר לא עלה עליה עול', שמי שחושב שנשמתו אין בה מום והוא צדיק גמור, זה סימן 'אשר לא עלה עליה עול', כלומר שעדיין לא קיבל על עצמו עול מלכות שמים, כי לא ייתכן שמי שמכיר את הקב"ה מכל גשמיות הברואה, שיחשוב שכבר השיג הכל והוא צדיק גמור, כי תמיד יש לאדם עדיין מה להשלים ולהעלות לקב"ה והעבודה לא נגמרת אצל הקב"ה אף פעם. וזה הלימוד שלומד הצדיק עם דרי מעלה להראות להם שצריכים עדיין לתקן. ועם דרי מטה זה הצדיק מראה להם שהקב"ה עדיין עימהם, וצריכים לחזק אותם שלא יפלו ליאוש ודברים אחרים.

הָיָה דָוִד רֹאֵי לְאוֹתָהּ מַעֲשֵׂה כִּי אִם לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה, שְׁהִיא בְּחִינַת יְרִידָה תְּכַלִּית הָעֲלִיָּה, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב בַּמֶּלֶךְ הַגִּבּוֹר. וְזֶה בְּחִינַת (בְּרִכּוֹת ד.): 'וְאֵנִי יָדִי מְלוֹכְלָכוֹת בְּדָם שְׁפִיר וְשִׁלְיָא כְּדִי לְטַהֵר אִשָּׁה לְבַעֲלָהּ, כַּאֲשֶׁר נִשְׁמַע זֹאת מִפִּי רַבְּנֵי ז"ל, שְׁאָמַר זֹאת עַל עֲצֻמוֹ, עַל שֶׁהָיָה עוֹסֵק תָּמִיד לְהוֹצִיא בְּנֵי אָדָם מִיְרִידָה גְּדוּלָּה לְהַגְבִּיחַם וּלְקַרְבָּם לְהַשְׁמִיט יִתְבָּרֵךְ (חַיִּי מוֹהַר"ן סִימָן קנ"ד). נִמְצָא, שֶׁהַצַּדִּיק הַגְּדוֹל בְּיֹתֵר, בְּחִינַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, יֵשׁ לוֹ אֵיזָה יְרִידָה לְפַעֲמִים, כְּדִי לְהַרִים וּלְהַגְבִּיחַ וּלְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָחָם שְׁבַשְׁמִימִים, וְאִזּוֹ בְּשַׁעַת יְרִידָתוֹ שִׁיזְרֵד לְמִקְוֵמוֹת כְּאֵלוֹ – הוּא בְּבְחִינַת יָדִי מְלוֹכְלָכוֹת בְּדָם וְכו'.

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שְּׁפָרָה אֲדָמָה מִטְּמֵאָה כָּל הָעוֹסְקִין בָּהּ, מִחֲמַת שְׁעַבּוּדָתָהּ מִחוּץ לְמַחֲנֶה וְכו' כַּנִּל [שֵׁשׁ יֵשׁ שְׁלִיטַת הַחִיצוֹנִים], אֲבָל הַטְּמֵאָה וְהַלְכָלוֹךְ הַגִּבּוֹר הוּא רַק לְפִי שְׁעָה, כִּי אֵינּוּ טָמֵא כִּי אִם עַד הָעֶרֶב, אֲבָל עַל-יְרִידָתָהּ הוּא מְגַבִּיחַ וּמְטַהֵר אֶת הַטְּמֵאִים שְׁבִי־יִשְׂרָאֵל מִבְּחִינַת טְמֵאָה גְּדוּלָּה, שְׁהִיא בְּחִינַת טְמֵאָת מַת. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁפָרָה אֲדָמָה מִטְּמֵאָה טְהוֹרִים וּמְטַהֵר טְמֵאִים – בְּחִינַת יָדִי מְלוֹכְלָכוֹת בְּדָם וְכו' כְּדִי לְטַהֵר אִשָּׁה לְבַעֲלָהּ, שְׁהִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָחָם שְׁבַשְׁמִימִים כַּנִּל".

ראיתי בספרים, על הפסוק "גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עימדי", מה זה

דרך מנהיגי ישראל – לדבר טוב על ישראל

ואותו הדבר מביא התפארת שלמה (לפרקי אבות פ"א) בשם הרה"ק ר' דוד מלעלוב, וז"ל: "הלא זה הדבר אשר שמענו ג"כ מצדיקי הדור שהיו בזמנינו שלא הוכיחו לאדם את דרכו על פניו לאמר לו מדוע ככה עשית, רק הכל בדברי ריצוי ופיוסים ובדרך חכמה בדברים טובים עד אשר שם האדם מעצמו על לבו לשוב מחטאיו.

וכה אמר הרב היהודי האיש האלקי מפרשים עהא זי"ע כי קיבל דברי הרב הצדיק האלקי ר' דוד מלעלוב זי"ע שלא להוכיח עוד אנשים בדברי תוכחה וניאוצים כדי להשיבם בתשובה שלימה לפני הש"י ב"ה. כי אם להתהלך עמהם בדברי ריצוי ובנחת ולקרב את לבכם באהבה לעוררם ביראת שמים. והוא ג"כ על דרך זה שבארנו כי אין ראוי להזכיר שום חטא ועון חלילה על שום אחד מבנ"י, כמבואר בדבריהם ז"ל על ענין אליהו שאמר קנא קנאתי כו'. רק צריך תמיד ללמד זכות על בנ"י ולהזכיר מעשיהם הטובים לפני הש"י כי כולם קדושים כולם מהורים וכולם עושים באימה וביראה רצון קונם".

ואותו הדבר מובא בזה"ק (פ' קדושים דף פו ע"א): "תו הוכח, אי איהו ב"נ ד'יבסוף, לא ייפא ליה וללא יוכיח ליה אפילו בסתרא, אלא ייפא קמיה, פמאן ד'משתעי פמלין אחרנין. ובגו אינון מלין, ידפר מאן דעבד ההוא חובא הוא פד ובד, בגין דאיהו ידע בגרמיה,

אמרתי בעבר בשיעור של פרקי אבות את הנקודה הזאת, אבל נזכיר שוב: ב'קדושת לוי' על פרשת השבוע, כותב שיש שני בחינות בתוכחה, וז"ל (פ' חקת ד"ה ודברתם אל הסלע'): "והנה יש שני בחינות במוכיח שמוכיח את ישראל שיעשו רצון הבורא ברוך הוא, אחד שמוכיח בדברים טובים, דהיינו שאומר לכל איש ישראל גודל מעלתו ומקום מקור מחצב נשמתו, אשר באמת נשמת ישראל הצובה למעלה מכסא הכבוד (זה"ק ח"א קיג, א), וגודל הנחת רוח אשר להבורא יתברך כביכול ממצות כל איש ישראל, וגודל השמחה אשר בכל העולמות בעשות איש ישראל מצות הבורא ברוך הוא, וזוה התוכחה מטה את לב בני ישראל לעשות רצון הבורא ברוך הוא, לקבל כל איש מישראל עול מלכות שמים עליו.

ויש שמוכיח את ישראל בדברים קשים ובדברי ביושים, עד שהם מוכרחים לעשות רצון הבורא. והחילוק שביניהם, זה שמוכיח את ישראל בטוב, מעלה את נשמת ישראל למעלה למעלה, ומספר תמיד בצדקת ובגדולת ישראל כמה גדול כוחם למעלה, וראוי הוא להיות מנהיג על ישראל, וזה שמוכיח את ישראל בדברים קשים אינו בבחינה הזאת".

לפעול פעולות השלמות לפי סכלו, וזה שאמר 'חביב אדם שנברא בצלם'.

וכנגד 'לאן אתה הולך למקום רימה ותולעה' אמר רבי עקיבא אדרבא זה יביא לו יאוש [שהאדם חושב כל הזמן שסופו רימה ותולעה], ויותר טוב שיסתכל שנקרא 'בנים למקום', שהם חיים ונצחיים כבן לפני אביו, וזה 'חביבין ישראל שנקראו בנים למקום שנאמר בנים אתם לה' אלוהיכם לא תתגודדו', כי הם בני אל חי והם יותר בני אלוקים, צריך שיעשו מעשים משובחים כדרכי אביהם, וזה כנגד 'אלפני מי עתידין ליתן דין וחשבון', זה 'חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה', שראוי שידע האדם בראשונה שניתן לו ההשי"ת תורה ומצות מתוך חיבה". ולזה צריך האדם לדעת שזה הכח שנותנים לו מהשמים שהוא חביב בעיני השי"ת ובוודאי שהוא ישמור על עצמו כראוי.

חוקה (אמונה) מפרה אדומה – לכל מצות התורה

בתחילת הפרשה כתוב 'זאת חוקת התורה', האור החיים הק' מאריך לדבר מה הענין שמזכירים 'חוקת התורה' ולא 'חקת המהרה'? ויש פשט באוה"ק שזה כמו חבית של זבל וחבית של דבש שהזבובים באים לדבש וכו'... וזה מה שכל פרשת המהרה וטומאה תסובב רק על בני התורה ולא על עכו"ם.

וַיִּשְׁתַּבֵּחַ מִהְיוֹא הוֹבָא. וְעַד הוֹכַח. וְאִם לָאוּ, תוֹכִיחַ. וּלְבַתֵּר אֶת עַמִּיתְךָ בְּאֵתְנַלְיָא. מִכָּאן וּלְהִלָּא וְלֹא תִשָּׂא עֲלֵיו הַטָּא".

ואותו הדבר רואים באבות דרבי נתן (פי"ב) שאהרן הכהן מעולם לא אמר לאדם 'סרחת'. וזה מה שלפני קבלת התורה ישראל היו במצב של קטנות, ולפיכך הוצרכו להם בהכאת הסלע, והתוכחה היתה בדברי בישין, אבל לאחר מתן תורה כגודל הדיבור בלבד, כבר היה מספיק להם ולכן היו צריכים 'ודברתם אל הסלע לעיניהם', היינו הדיבור בלבד יעורר עיניהם לשוב בתשובה.

'הסתכל בשלשה דברים' – להתחזק מ'בנים אתם לה' אלוהיכם'

עוד דבר [שהזכרתי בשיעור בפרקי אבות] על המשנה (פ"ג, מי"ד) 'הוא היה אומר חביב אדם שנברא בצלם.. כי בצלם אלוקים עשה את האדם וכו'...' יש פירוש של רבי אברהם אזולאי זי"ע [סבא של החיד"א] על פרקי אבות, והוא מסביר: "יש מפרשים שכוונת רבי עקיבא לחלוק על עקביא בן מהללאל שאמר 'הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה', ואמר רבי עקיבא הדרך היותר אמיתי כדי להתרחק מן העבירה שיסתכל בשלש דברים שבהם יכיר גודל מעלתו וגנותו, וכנגד 'מאין באת מטיפה סרוחה' אמר רבי עקיבא שלא יביט לחומר, כי עפר הוא אלא יסתכל בענין נפשו ושלמות יצירתו שנברא בצלם אלוקים ובוה ירגיל עצמו

שהם סטרא דמוּתא, כי הם עקר זְהִמַת הנָחַש כַּנְל. ועל־כֵּן על־יְדֵי מַצּוֹת פָּרָה, שְׁהִיא בְּחִינַת "חֻקַּת הַתּוֹרָה", שְׁמֹנְגִילִית לָנוּ שֶׁהַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת חֻקָּה, בְּחִינַת: "אִמְרַתִּי אֲחַכְמָה וְהִיא רְחוּקָה", בְּחִינַת: 'חֻקָּה חֻקְתִּי, גְּזֵרָה גְּזֵרַתִּי, אִין לְךָ רְשׁוֹת לְהִרְהַר אֲחֵרִיָּה, עַל־יְדֵי־זֶה נִטְהָרִין מִטְּמֵאֵת מֵת. כִּי עַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַטֵּל סְטְרָא דְּמוּתָא, עַל־יְדֵי שְׁמֵאֲמִינִים בְּהַשְׁמִיטָתָא בְּכַרְדָּךְ וּבְמַצּוֹתֶיךָ וְאִין חוֹקְרִין אַחַר שׁוּם טַעַם כָּלָל, רַק מְקַיְמִין אוֹתָם בְּכַרְדָּךְ חֻקָּה לְבַד שׁוּזָה עַקְר הָאֲמוּנָה".

ואותו הדבר כותב ר' נתן בהל' אפוטרופוס (ה"ב, אות יא ע"פ אוצר היראה אמנות חכמים אות קנא): "על־יְדֵי שְׁמֵאֲמִינִים בְּבְחִינַת חֻקַּת הַתּוֹרָה, דְּהִינּוּ בְּבְחִינַת הַמְּקִיפִין הָעֲלִיּוֹנִים הַקְּדוּשִׁים, שְׁאִי אֲפָשָׁר לְהִבְיָנָם, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ מְאִירִין הַמְּקִיפִים, וְזוֹכָה שִׁיתְגַּלֶּה הָאֵרֶת הַשָּׁכֵל בְּשִׁלְמוֹת מַה שְׁאֲפָשָׁר לְאֲנוּשֵׁי לְהִבְיָן. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכָה לְהַתְּלַחֲבוֹת הַלֵּב דְּקַדְשָׁה, עַד שֶׁתִּהְיֶה שְׁלֵהֶבֶת הַלֵּב עוֹלָה תָּמִיד מֵאֲלֵיָּה בְּקַדְשָׁה גְּדוּלָּה, וְנִמְשָׁךְ עָלָיו טְהוֹרַת הַפָּרָה אֲדָמָה וְנִטְהָר מִכָּל הַטְּמֵאוֹת".

יוצא מדברי ר' נתן שעל ידי שהאדם מבטל את המוח שלו והולך על ידי התמימות ופשיטות על ידי זה הוא יזכה להבין את הכל.

ר' נתן בליקו"ה הל' נפילת אפיים (ה"ד אות יט) מביא: "וְזֹאת הַמַּצּוֹה שֶׁל פָּרָה אֲדָמָה לֹא לְלַמֵּד עַל עַצְמוֹ יֵצֵא, אֲלֵא לְלַמֵּד עַל הַכָּל כְּלוֹ יֵצֵא, לְגַלוֹת וּלְהוֹרוֹת עַל כָּל מַצּוֹת הַתּוֹרָה שְׁאֲסוּר לְהִרְהַר אַחַר טַעְמִים כָּלָל. וְעַל־כֵּן גַּם שְׁאֵר הַמַּצּוֹת נִקְרְאִים חֻקִּים, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּרַאשִׁית כו, ה): "חֻקֹּתַי וְתוֹרֹתַי", וּפִרְשׁ רַש"י גַּם שֵׁם: 'כְּגוֹן אֲכִילַת חֲזִיר וּלְבִישַׁת שְׁעִטָּנוּ וְכוּ' שְׁאֲמוֹת הָעוֹלָם מוֹנִין אֶת יִשְׂרָאֵל כִּי אִין בָּהֶם שׁוּם טַעַם וְכוּ'. כִּי בְּאֵמַת טַעְמֵי הַמַּצּוֹת נַעֲלָמִים וְנִסְתָּרִים וְאִי אֲפָשָׁר לְהַשִּׁיגָם בְּדַעַת אֲנוּשֵׁי כָּלָל, רַק עֲרִיכִין לְקַיְמָם בְּאֲמוּנָה בְּלְבַד, לְהִאֲמִין בְּה' וּבְמַשָּׁה עֲבָדוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל מְאֲמִינִים בְּפִשְׁטוֹת, בְּלִי דְרָכֵי הַחֻקִּים וְהַשְׁטוֹת שֶׁלָּהֶם שְׂרוּעִים לְחַקֵּר וּלְהִבְיָן אִיךָ דְּבִר הַשְׁמִיטָתָא עִם מַשָּׁה, שְׁאֲסוּר לְהַעֲלוֹת עַל הַכְּתָב, מִכָּל שְׂפָן עַל הַפֶּה, דְּבִרֵיהֶם וְדַעוֹתֵיהֶם הַזְּרוֹת וְהַסְּרוּחוֹת וְהַמְּטַנְפוֹת הַמְּלָאִים קִיא עוֹזָה יוֹתֵר מִבֵּית הַכֶּסֶף, וְאִין סְרַחוּן וְרִיחַ רַע גָּרוּעַ מֵהֶם בְּעוֹלָם.

ועל־כֵּן מַצּוֹת פָּרָה אֲדָמָה מְטַהֲרַת מִטְּמֵאֵת מֵת, כִּי פִרְשַׁת פָּרָה הוּא בְּחִינַת (קַהֲלַת ז, כג): "אִמְרַתִּי אֲחַכְמָה וְהִיא רְחוּקָה מִפְּנֵי", כִּי הִיא מְטַהֲרַת טְמֵאִים וּמְטַמֵּאת טְהוֹרִים, שׁוּזָה בּוֹדָאי אִי אֲפָשָׁר לְהַשִּׁיג וּלְהִבְיָן בְּשׁוּם דַּעַת אֲנוּשֵׁי כָּלָל. וְהִיא דִּיקָא מְטַהֲרַת מִטְּמֵאֵת מֵת, שְׁעַקְר הַטְּמֵאָה הִיא בְּחִינַת חֻקִּירַת הַמְּתַקְרִים וְהַפּוֹפְרִים

פרה אדומה – חיזוק הנקודות הטובות

ועוד כותב ר' נתן על פרה אדומה [דבר שהזכרנו הרבה] שזה בחינת מה שרבינו אומר בתורה 'אזמרה' (ליקו"מ רפכ) שצריכים לדון כל אדם לכף זכות. ואומר ר' נתן (ליקו"ה הל' השכמת הבוקר ה"א אות יב): "וזה בחינת (זהר חקת קפ:): 'פְּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה. אֲדָמָה – דָּא דִּינָא קִשְׁיָא. תְּמִימָה – דָּא דִּינָא רַפְיָא, דְּהִינּוּ כְּשֵׁהוּא בְּבַחֲיַנְתָּ דִּינָא קִשְׁיָא, שְׂמַתְנַבְּר הָרַע, חָס וְשָׁלוֹם, שְׁזַה בְּחִינַת דִּינָא קִשְׁיָא, חָס וְשָׁלוֹם, אִזִּי עָרִיךְ לְרַפּוּת הַדִּין עַל-יְדֵי שְׂמוּצָא בְּעַצְמוֹ אִיזָה נִקְדָּה טוֹבָה עֲדִין. וְזַה בְּחִינַת (בְּמִדְבָר יט, ב): "אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם, אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל", כִּי הַנִּקְדָּה טוֹבָה הִיא בְּחִינַת יוֹנָה תַּמָּה שְׂאִין בָּהּ שׁוּם מוּם, כִּי הִיא נֹאָה וַיִּפָּה, בְּחִינַת 'שְׁחֹרָה אָנִי וְנֹאָה' וְכו', כַּנ"ל.

וְזַה בְּחִינַת (פִּינֵט לְפָרֶשֶׁת פָּרָה): 'מְטַהֵר טְמֵאִים וּמְטַמֵּא טְהוֹרִים', כִּי זֹאת הַבְּחִינָה מַה שְׁדָּן אֶת עַצְמוֹ לְכַף זְכוּת וּמוּצָא בְּעַצְמוֹ נִקְדוּת טוֹבוֹת, זֹאת הַבְּחִינָה מְטַהֶרֶת טְמֵאִים וּמְטַמֵּא טְהוֹרִים. כִּי מִי שֶׁהוּא בְּמִדְרַגָּה הַתְּחִתוֹנָה – עָרִיךְ דְּוָקָא לְמַצָּא זְכוּת בְּעַצְמוֹ כְּדֵי שְׁלֹא יִפּוֹל לְגַמְרֵי, חָס וְשָׁלוֹם, וְעַקֵּר טְהוֹרָתוֹ וְתִשׁוּבָתוֹ עַל-יְדֵי זֶה דְּוָקָא כַּנ"ל, אֲבָל מִי שֶׁהוּא טְהוֹר, כְּשֵׁיחֲזִיק עַצְמוֹ בְּמִדְרַגַּת הַטּוֹב – בְּוַדַּאי

נִפְגָּם עַל-יְדֵי-זֶה, כִּי יִפּוֹל לְגַדְלוֹת, חָס וְשָׁלוֹם, וְכִמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (נִדְּהָ ל:): 'אֲפָלוּ כָּל הָעוֹלָם כִּלּוֹ אוֹמְרִים לָךְ צְדִיק אַתָּה הָיָה בְּעֵינֶיךָ כְּרָשָׁע. עַל-כֵּן אָמְרוּ: 'כְּרָשָׁע', וְלֹא רָשָׁע גָּמוּר, חָס וְשָׁלוֹם, כִּי אֲסוּר לְהַחֲזִיק עַצְמוֹ לְרָשָׁע גָּמוּר, חָס וְשָׁלוֹם, רַק אֲדַרְבָּא! כְּשֶׁנִּדְּמָה לוֹ שֶׁהוּא רָשָׁע גָּמוּר, חָס וְשָׁלוֹם, וְאֲפָלוּ אִם הָאֲמַת הוּא כָּךְ, חָס וְשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי-כֵן עָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ לְמַצָּא בְּעַצְמוֹ נִקְדָּה טוֹבָה, לְבַל יִהְיֶה, חָס וְשָׁלוֹם, רָשָׁע גָּמוּר כַּנ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִטְהָר וְזוֹכֵה לְתִשׁוּבָה כַּנ"ל. וְזַה בְּחִינַת 'מְטַהֵר טְמֵאִים וּמְטַמֵּא טְהוֹרִים' כַּנ"ל.

קדושת רבינו הקדוש – שלא היה מטמא במותו (לא נהנה מהעוה"ז)

ב'באר מים חיים' בפרשת השבוע, מביא את האור החיים הק' שראינו למעלה, ואח"כ הוא מביא ירושלמי (ברכות פרק ג' סוף הלכה א') 'ביום שמת רבי בטלה כהונה וכו', כי לגודל קדושתו לא היה מטמא במותו. ואח"כ הוא שואל ולכאורה הרי ידוע שאסור לנו לדרוש טעמי התורה לחדש דבר אשר לא בא בקבלה מפורשת ולסמוך את חידושו על מקרא שכתוב בתורה. ומביא ראיה משלמה המלך שהיה חכם מכל האדם ונכשל שהרבה נשים וכו'... וכמו שאמרו חז"ל. [וזה מה שרבינו מביא בליקו"מ (תנינא יב) שכשאדם הולך אחר שכלו וחכמתו יכול ליפול טעויות גדולות].

מטמאין אחר מותן כאמור וכמאמר אליהו זכור לטוב (עיי' ילקוט משלי תתקמ"ד) קברי צדיקים אינם מטמאין וכו'. ולכן רבינו הקדוש רבי יהודה הנשיא היה לו בחינה כזאת שלא היה מטמא.

רבי יהודה הנשיא – מנשמת 'יעקב אבינו לא מת'

חז"ל אומרים 'יעקב לא מת', ורש"י אומר על 'יורא ישראל את היד הגדולה' שיעקב אבינו היה שם ביציאת מצרים ובקריעת ים סוף, ידוע מספרי המקובלים שרבינו הקדוש רבי יהודה הנשיא היתה לו נשמת יעקב אבינו, וזה מה שקוראים 'נשיא' זה ר"ת 'נשמת יעקב אבינו', ויכול להיות [בהמשך למה שדברנו מקודם] 'יעקב אבינו לא מת', מוצאים אצל רבינו הקדוש שלא היה מת ולכן הוא בא לבית בכל ליל שבת ועושה 'קידוש', כי רבינו הקדוש היתה לו בחינת 'יעקב אבינו לא מת'. יעקב זה בחינת תפארת' זה התורה שבעל פה, השורש של התורה שבעל פה היה רבי יהודה הנשיא, והוא היה שורש רבי עקיבא, שורש כל תלמוד תורה שבעל פה, והוא לא נהנה מהעולם הזה כלום, וזה השורש של התורה [וכמו שראינו למעלה מדברי המדרש תנחומא], ואומנם הגמרא אומרת שעלה כל הזמן על שולחנו צנון וחזרת, וכמדומה במהרש"א או מפרש אחר, כותב שזה רק היה על שולחנו, אבל הוא בעצמו לא אכל.

והוא שואל למה אצל רבינו הקדוש היה ככה? ואומר ה'באר מים חיים': "אבל קדוש ה' ברבינו הקדוש (כתובות ק"ד א) שבשעת מיתתו זקף עשר אצבעותיו למעלה ואמר גלוי וידוע לפניך וכו' ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה וכו' שכל ימיו לא נהנה כלל משום תאות חמדת עולם הזה כלל לא. אף שבאמת ודאי אכל ושתה ועסק בכל דברים הגופניים. מכל מקום לרוב המיאוס והבוז ושיקוף נפש שהיה לו לדברים הללו שהן מעשה בהמה שבזיון נמאס הוא לבעל שכל לעסוק בדברים שבהמה עוסקת בהן, אם לא בהכרח מופלג כמו שכפאו שר לצורך עבודת גבוה שבהן בדברים העומדים ברומו של עולם".

והוא מאריך שם עוד: "שהטומאה אינו כי אם במי שפגם במקצת דמקצת מדברי תורה להתמשך אחרי תאוות הגופניות והמשיך אליו מבחינות הרעים. אבל השלם בתורה הקדושה שלא ליתן לנשמתו וגופו שום נידנוד בחינת חמדה אחרת רק דרכי התורה, הרי הוא חי במותו יותר מחייו, ונשמתו וגופו טהורים ומטהורים".

ואח"כ הוא מפרש את פרשת השבוע: "והנה מלת חק פירושו לפעמים מלשון בושח (כמו ותהי חק בישראל הנאמר אצל יפתח (שופטים י"א, ל"ט)) ולזה יאמר הכתוב זאת חקת התורה פירוש זה בושח התורה הוא שישראל יהיו מטמאין במיתתן. כי אם שמרו ישראל התורה כדבעי לא היו

סוד פרה אדומה ניתן למשה

ה'אור החיים' הק' מביא על פרה אדומה שנעשית על דעת משה, וז"ל: "ואם תאמר תינח אותה פרה של אותו דור, פרה שיעשו בכל דור ודור מה תהא עליה, אפשר שלא מכולן העלים ה' סודה אלא מכללות ישראל אבל למיוחדים שהם אהרן וכיוצא בו נמסרו סודותיה והם ימסרו למיוחדים הבאים אחריהם, או אפשר שבכל דור ודור יכוונו למה שידע משה, ומצאתי שאמרו במדרש (רבה כאן) וזה לשונם ויקחו אליך ללמד שכל הפרות שנעשו יהיו נקראים על משה, וצריך לדעת למה עשה ה' שינוי במצוה זו מכל המצות שתקרא על שמו, ולדברינו יש טעם נכון בדבר כמו שפירשתי".

בכלי יקר' (פרק יט פסוק ב) כותב: "וכן טעם הפרה נעלם מעין כל חי אפילו משלמה שנאמר בו (מלכים - א ה יא) ויחכם מכל האדם ולא נגלית כי אם למשה על ידי ארבעים ותשעה שערי בינה שהשיג, כדמסיק בילקוט (תהלים רמז תרנח) כסף צרוף בעליל לארץ מזוקק שבעתים ר' שמעון בן פזי פתר קרא בפרשת פרה שיש בה שבע פעם שבע, שבע פרות, שבע הזיות, שבע שריפות, שבעה כיבוסים, שבעה טמאים, שבעה טהורים, שבעה כהנים, אם יאמר לך אדם חסרים הם אמור לו אף משה ואהרן היו בכלל עד כאן לשוננו.

ויש לדקדק מה נפקותא יש לן במספר זה עד שדרש עליו פסוק 'מזוקק שבעתים'? אלא ודאי דעת בעל מדרש זה ליתן טעם על מה שאמר במדרש (ילקוט רמז תשנמ) ויקחו אליך פרה לך אני מגלה סוד פרה ולאחרים היא חוקה. ולמה נעלמה מעין כל חי אלא לפי שיש בה מספר ארבעים ותשע, וזה רמז שאין לזקק ולצרף כל עניינה כי אם על ידי ארבעים ותשעה שערי בינה שלא נגלו כי אם למשה על כן היא לאחרים חוקה ואפילו לשלמה". כי רק מי שזכה לדעת משורש המ"ט שערי בינה, הוא זכה להבין את הסוד של פרה אדומה.

ב'דברי חיים' מצאנו מביא, שיש ספרים שאומרים שמחמת חטא אדם הראשון היה נצרך פרה אדומה לטהר את העולם, אבל באמת אם זה חטא אדם הראשון היה מיתה כמו שכתוב 'ובילע המוות לנצח' ואז יתגלה טעם שורש פרה אדומה, אך זה אי אפשר להתגלות בזה העולם לפי ההנהגה כעת, אך למשה אשר עליו נאמר 'יודיע דרכיו למשה', שהודיע לו הקב"ה מעלה מהנהגת העולם הזה, כמו שמבואר במדרש שמות שלו שפיר הודיע טעם פרה אדומה, לפי שיש בו טרם חטא אדם הראשון ולא היה מיתה וזוהמא, וזה הטעם אי אפשר לגלות כעת שעדיין לא נתקן העולם ורק למשה נתגלה לו השורש של פרה אדומה. והשורש שהיה זה היה קודם הבריאה אפילו שלא חטאו.

והוא מביא עוד על השירה, 'אז ישיר משה' אז ישיר לא נאמר, שואלים המפרשים למה

מעלת חודש תמוז לעסק התורה

כתוב ברבי צדוק הכהן בספר 'פרי צדיק' על ראש חודש תמוז (אות א): "והאר"י ז"ל חשב גם כן שני חודשים תמוז ואב עיינין דמטרוניתא שחושב ששה חודשי חורף דמלבא וחודשי הקיץ דמטרוניתא. והיינו מצד ישראל שבן תשרי אתוון למפרע השפעת האור מעילא לתתא וניסן נקרא אביב אתוון כסידרן כמו שמוכא בווה"ק (ח"ב קפ"ו א) והיינו מצד ישראל מתתא לעילא. וחודש זה עיין ימין דמטרוניתא היינו הראיה בתורה שבעל פה. ואחר כך מתחיל עוד הפעם ויהי אור דא ראש השנה כמו שמוכא בתיקונים (תיקון ל"ו) תשרי מצד ה' יתברך מעילא לתתא כנ"ל.

וזה עיקר עסק חודש זה שכל חודש יש לו קדושה מיוחדת בעסק מיוחד כמו שנאמר (במדבר כ"ח, י"ד) עולת חודש בחודשו והיינו האות שנברא בו. וקדושת חודש זה בראיה דאורייתא להשיג ביגיעה בדברי תורה האור הגנוז מאות ח' ישת חושך סתרו וחי הוא ברומו של עולם וזהו עיקר הראיה לראות האור תורה שבו נזכר ראיה פעם ראשונה בתורה וירא אלהים את האור כי טוב".

הכוונה שהעיקר הוא לראות ראיה בתורה, וזה מה שרבינו מביא בליקו"מ (תורה ריז) שחודש תמוז זה ר"ת זכרו תורת משה, ומצד

לא אמרו שירה רק על הבאר ולא אמרו שירה קודם לזה, ולמה לא נזכר משה בשירה זו, כגמרא כתוב שאין אדם עומד על דעת רבו רק אחרי מ' שנה וכאן זה היה אחרי מ' שנה ולכן אמרו שירה בעצמם, וזהו 'באר חפרה שרים כרוה נדיבי עם שעל ידי שכרוה השרים הגדולים זה האבות הקדושים ומשה רבינו ואהרן, אזי יכולים גם אנשים לכרות באר על ידי הנדיבות שלהם, וזהו 'שר לא נאמר אלא 'שיר' הכוונה לדורות אח"כ.

הבאר נבראה בערב שבת בין השמשות, כי כל אדם טרוד כל השבוע, ובשבת נפתח הפתח, וכפי שהאדם שומר פיו מלדבר דברי חולין הוא יכול להגיע לידי הבאר, "כל כלי פתוח טמא", הוא רק לסתום פיו מדברים בטלים זוכה לטהרה. וזה שמבקשים בשבת 'טהר ליבנו' זה פי הבאר, 'ישיר', זה השירה שכתוב ביציאת מצרים שכתוב 'אז ישיר' מכאן לתחית המתים כי בימי החול יש לאדם בחינת מיתה ובשבת יש לאדם חיות חדש. וזה מה שקברו של משה נברא בערב שבת בין השמשות כי הצדיקים נקראים 'חיים'. עכת"ד (ה'דברי חיים).

יש ספרים שאומרים על דברי חז"ל אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית את עצמו, שהכוונה שיחשוב בכל רגע אולי כעין מה שכתוב 'שוב יום אחד לפני מיתתך', וזה מה שכתוב בפרקי דר"א שבאותו היום שנפטר ריש לקיש מתו כל הגזלנים, ורצו לחזור לעולם הזה ולא נתנו להם.

שני זה ר"ת 'זמן מתן תורתנו' וצריכים לזוהר משכחת התורה.

דיבורים לרגל הילולת הרה"ק רבי נחמן מהורדנקה זי"ע

אנחנו בחודש תמוז שאמרו עליו 'זמני תשובה ממשמשים ובאים'. ועכשיו (ב' תמוז) זה ה'ארציט' של רבי נחמן מהורדנקה רבינו מביא בשיחות הר"ן (שיחה ד) על העשירות שקשה שיהיה לצדיקים ויראי ה'. ואומר רבינו שם: "פי עכשו קשה וכבד מאד שיהיה להפשרים עשירות כנ"ל וכמו שאומרים בשם רבי נחמן זקני זכרוננו לברכה שאמר על מה שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה: "ארך ימים בימינה" ואמרו רבותינו, זכרונם לברכה, ארך ימים איכא עשר וכבוד ליכא? ואמרו כל שכן עשר וכבוד! ואמר רבי נחמן זכר צדיק לברכה, שהוא רק כל שכן הינו שבודאי הוא קל וחמור וכל שכן שראוי שיהיה להם עשר וכבוד אבל לא בפרוש פי אף על פי כן אין להם מזמנים כפנה אלפים אדומים, וכנ"ל".

ובשיחה זו שם רבינו מביא שהיה לרבי נחמן מהורדנקה מעשה שהיה נוסע בספינה ובירך 'המוציא', והיה לו בהתחלה מחשבה שלא לאכול, ואח"כ נכנס לו מחשבה של 'ואת העורבים צייתי לכלכלך', ורבי נתן מביא שם: "ואמר רבנו זכרוננו לברכה, בעת ספורו זאת וזה נראה והוטב בעיני מאד מה שהעמידו על המחשבה שמסתמא כשפא על מחשבתו כך, בודאי הוא כך

באמת כמו כן לענין כל המחשבות הבאים על האדם לבלבלו אחר כך עזרו השם יתברך ושולח לו מחשבה אהרת של התקרבות כגון לענין הנזכר לעיל שלפעמים ידמה להאדם במחשבתו שאינו ראוי להיות כבן לפני יתברך וכיצא בזה אף על פי כן עליו לעשות את שלו כנ"ל ואחר כך יעזרו השם יתברך וישלח לו מחשבות של התקרבות פי באמת כל ישראל כלם קרובים בנים אצלו יתברך ועל כן ראוי לנו לפרש שיחתנו וצערנו לפני יתברך כבן הקובל לפני אביו".

עבודת היחיד ועבודת הרבים

ב'דגל מחנה אפרים' מביא בתחילת פרשת שלח: "עוד ירמוז כי האדם הרוצה לעבוד ה' באמת צריך שיהיה לו שתי בחינות א' יחוד המעשה דהיינו כאילו רק הוא לבדו בעולם וכן הקדוש ברוך הוא מגלה אליו בלי לבושין וכמו שאמר הרב ר' נחמן הארידענקיר ז"ל ואיש לא יעלה עמך (שמות ל"ד, ג') כשירצה לעבוד את ה' אזי יהיה רק לבד ולא יעלה עמו איש כנ"ל, ועל פי זה הבנתי הפסוק (ויקרא ט"ז, י"ז) וכל אדם לא יהיה באוהל מועד בבואו לכפר בקודש והבן".

[ואני מוסיף על זה שזה כמו שרבינו מביא על אחד היה אברהם' שלא צריך לחשוב על אנשים אחרים, רק לעבוד את ה' תמיד בשמחה].

אָמַר לָהֶן, תִּיכֶם, לֹא הִפֹּת מִטְּמֵא, וְלֹא פָּרָה מִטְּהָרָה, וְלֹא הַפִּים מִטְּהָרִין, אֲלֵא אָמַר הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא, חִקָּה חִקְּתִי, גִּזְרָה גִזְרֹתִי, אֵין אַתָּה רִשְׁאֵי לְעֵבֵר עַל גִּזְרֹתִי, דְּכָתִיב: זֹאת חִקַּת הַתּוֹרָה.

כי הכל זה גזירת התורה, ועל ידי שהאדם לומד תורה בתמימות ומקיים מצות הוא זוכה להגיע למדרגות כי גבוהות. והשי"ת יעזור שנזכה לביאת משיח צדקנו, בפרט כמו שרבינו מביא בליקו"מ (תורה לה) שפרה אדומה זה הענין של התפילה. השי"ת יעזור שנתחזק בתפילה ובאמונה וביטחון ובנקודת השמחה, והשי"ת יעזור שנזכה לגאולה שלמה בביאת משיח צדקנו, ונזכה לאפר פרה אדומה שיטהר אותנו מכל הטומאות ונזכה להתקרב להשי"ת, ולבנין ביהמ"ק ולעלות לבית מקדשנו ותפארתנו ונזכה לבנין ביהמ"ק בב"א.

זכות הרבים מגליון זה

תעמוד לרפואתם של:

עדן בת שרית

ושרון בן נעימה

יורם בן שושנה

מיה בת עדי

בתוך שאר חולי ישראל אמן

לרפואת

הרב רועי יאיר בן חגית נעמי

בתושח"י

ואותו הדבר מביא ה'דגל מחנה אפרים' בפ' בהעלותך בשמו, וז"ל: "ובהקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו (י, ז). יש לפרש בזה על פי ששמעתי אומרים בשם הרב המנוח מו"ה נחמן הארידענקיר ז"ל כי כשאדם הוא בקטנות ויודע ומבין זה יבין כי בודאי יש בעולם שהם אז בעת ההוא בבחינת גדלות ויכלול את עצמו עמהם, וזה יש לומר שמרומו בפסוק ובהקהיל את הקהל היינו כשהקהל הם ביחוד ובאהבה ומקורבין אחד אל אחד אזי כשאחד הוא לפעמים בבחינת קטנות אף על פי כן לגדלות יחשב בהיכלול עצמו אל הכלל ושם יש בודאי בחינת גדלות אזי נמשך אליו גם כן, וזהו תתקעו ולא תריעו היינו לא תחשב לבחינת שבירה וקטנות רק נעשה מזה חיבור ויחוד וזהו בחינת חסד בחינת תקיעה ולא בחינת דין וקטנות וזהו ולא תריעו והבן". [ויש עוד כמה מקומות שהוא מביא אותו ואכמ"ל].

השי"ת יעזור שנזכה לטהרת הלב, וכמו שר' לוי יצחק היה תמיד מזכיר בשבת פרה את מה שאומרים בפיוט 'אם לא ישפוך ליבו כמים מה יועיל לו זריקת מים', כי העיקר זה להתפלל ולצעוק להשי"ת 'וטהר ליבנו לעובדך באמת'!!! וכמו שכתוב בילקוט שמעוני באריכות ש'כותי' אחד שאל את רבי יוחנן בן זכאי אתם עושים בפרה אדומה כמו כישוף וכו'... ורבי יוחנן בן זכאי ענה לו איזה תשובה שם. ואח"כ כתוב שם: "לְאַחַר שִׁנְיָא הַגּוֹי, אָמְרוּ לוֹ תְּלַמִּידָיו, רַבֵּנוּ, לָמָּה דְּחִית בְּקַנְיָה. לָנוּ מָה אַתָּה אוֹמֵר.